T094 ATĐ 6 (32) Luận A Tỳ Đạt Ma Đại Tỳ Bà Sa Q178-Định Uẩn-Luận về Bất Hoàn

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA
QUYEÅN 178

LUAÄN VEÀ BAÁT HOAØN (Phaàn 5)

Hoûi: Nhö noùi Boà-taùt traûi qua ba A-taêng-kyø kieáp, tu boán Ba-la-maät- ña maø ñöôïc troøn ñaày, ñoù laø Boá thí Ba-la-maät-ña, Trì giôùi Ba-la-maät-ña, Tinh tieán Ba-la-maät-ña, Baùt nhaõ Ba-la-maät-ña, neân noùi ôû thôøi gian naøo, tu Ba-la-maät-ña naøo maø ñöôïc troøn ñaày? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi: Neáu luùc Boà-taùt thöïc haønh boá thí, khoâng bò söï keo kieät buûn xæn laøm cho khuaát phuïc, thì neân noùi laø Boá thí Ba-la-maät-ña troøn ñaày; luùc trì giôùi thanh tònh khoâng bò giôùi aùc laøm cho xen taïp, thì neân noùi laø Trì giôùi Ba-la-maät-ña troøn ñaày; luùc phaùt khôûi tinh tieán khoâng bò söï löôøi nhaùc ueå oaûi laøm lui suït hö hoaïi, thì neân noùi laø Tinh tieán Ba-la-maät- ña troøn ñaày; luùc tu Baùt-nhaõ khoâng bò Tueä aùc laøm roái loaïn, thì neân noùi laø Baùt nhaõ Ba-la-maät-ña troøn ñaày. Coù ngöôøi noùi: Neáu luùc Boà-taùt chæ vì taâm Bi maø coù theå boá thí taát caû caùc loaïi vaät duïng, cho ñeán thaân maïng-ñaàu maét-tuûy naõo cuõng khoâng coù moät nieäm taâm luyeán tieác, thì ñeán ñaây goïi laø Boá thí Ba-la-maät-ña troøn ñaày; neáu luùc Boà-taùt baát ngôø bò höõu tình chaët ñöùt tay chaân, caét xeûo tai muõi, hoaëc laø chaët ñöùt thaân theå, thaäm chí khoâng coøn nguyeân veïn duø chæ baèng haït caûi, luùc baáy giôø khoâng coù moät nieäm taâm töùc giaän, huoáng gì muoán traû thuø, thì ñeán ñaây goïi laø Trì giôùi Ba-la-maät-ña troøn ñaày; neáu luùc Boà-taùt bôûi vì taâm duõng maõnh, traûi qua baûy ngaøy ñeâm maø ñöùng moät chaân, khoâng chôùp maét maø nhìn, duøng moät baøi tuïng ca ngôïi Ñöùc Phaät, maø khoâng coù moät nieäm taâm ueå oaûi meät moûi, thì ñeán ñaây goïi laø Tinh tieán Ba-la-maät-ña troøn ñaày; neáu luùc Boà-taùt teân goïi Cuø-taàn-ñaø tinh tieán caàu mong Boà-ñeà, thoâng minh trí tueä baäc nhaát, luaän baøn chaát vaán khoâng ai saùnh baèng, theá gian ñeàu ca ngôïi ngöôõng moä, thì ñeán ñaây goïi laø Baùt nhaõ Ba-la-maät-ña troøn ñaày. Hoaëc laø noùi: Cho ñeán ngoài nôi toøa Kim cang, tieán vaøo Ñònh Kim

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 178 465

cang duï, saép chöùng ñöôïc quaû vò Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà, ñeán ñaây môùi goïi laø Baùt nhaõ Ba-la-maät-ña troøn ñaày. Noùi nhö vaäy thì nhöõng caùch noùi naøy ñeàu döïa vaøo moät thôøi gian, moät coâng haïnh taêng thöôïng maø noùi laø troøn ñaày; nghóa nhö thaät thì luùc ñaït ñöôïc Taän trí, boán Ba-la-maät-ña naøy môùi ñöôïc troøn ñaày. Sö nöôùc ngoaøi noùi: "Coù saùu Ba-la-maät-ña, ñoù laø boán loaïi ôû tröôùc theâm vaøo Nhaãn vaø Tónh löï." Caùc luaän sö cuûa nöôùc Ca-thaáp-di-la noùi: "Hai Ba-la-maät-ña sau töùc laø do boán loaïi tröôùc thaâu nhieáp, ñoù laø Nhaãn thaâu nhieáp ôû trong Giôùi, Tónh löï thaâu nhieáp ôû trong Baùt-nhaõ, bôûi vì luùc Giôùi-Tueä ñaày ñuû thì goïi laø Baùt-nhaõ ñaày ñuû." Laïi coù ngöôøi noùi khaùc: Saùu Ba-la-maät-ña, ñoù laø boán loaïi ôû tröôùc theâm vaøo Vaên vaø Nhaãn. Neáu luùc Boà-taùt coù theå thoï trì taát caû möôøi hai phaàn giaùo cuûa Ñöùc Nhö Lai ñaõ noùi, thì ñeán ñaây goïi laø Vaên Ba-la-maät-ña troøn ñaày. Neáu luùc Boà-taùt töï noùi mình tu Nhaãn nhuïc, bò vua Yeát-lôïi caét xeû thaân theå, maø khoâng heà coù moät nieäm taâm töùc giaän, laïi duøng lôøi noùi hieàn töø theà laøm lôïi ích cho nhaø vua, thì ñeán ñaây goïi laø Nhaãn Ba-la-maät-ña troøn ñaày. Hai loaïi naøy cuõng thaâu nhieáp ôû trong boán loaïi tröôùc, Nhaãn noùi nhö tröôùc, Vaên thuoäc veà Tueä, tuy caùc coâng ñöùc ñeàu coù theå goïi laø Ba-la-maät- ña, maø döïa vaøo nghóa taêng thöôïng bieåu hieän roõ raøng ñeå noùi, cho neân chæ coù boán loaïi. Hoûi: Luùc tu boán Ba-la-maät-ña naøy, ôû moãi moät A-taêng-kyø kieáp gaëp ñöôïc söï vieäc cuûa maáy Ñöùc Phaät? Ñaùp: A-taêng-kyø kieáp thöù nhaát gaëp ñöôïc söï vieäc cuûa baûy vaïn naêm ngaøn Ñöùc Phaät, vò ñaàu tieân danh hieäu Thích-ca Maâu-ni, vò cuoái cuøng danh hieäu Baûo Keá; A-taêng-kyø kieáp thöù hai gaëp ñöôïc söï vieäc cuûa baûy vaïn saùu ngaøn Ñöùc Phaät, vò ñaàu tieân chính laø Baûo Keá, vò cuoái cuøng danh hieäu Nhieân Ñaêng; A-taêng-kyø kieáp thöù ba gaëp ñöôïc söï vieäc cuûa baûy vaïn baûy ngaøn Ñöùc Phaät, vò ñaàu tieân chính laø Nhieân Ñaêng, vò cuoái cuøng danh hieäu Thaéng Quaùn; ôû trong chín möôi moát kieáp tu veà nghieäp dò thuïc cuûa töôùng, gaëp ñöôïc söï vieäc cuûa saùu Ñöùc Phaät, vò ñaàu tieân chính laø Thaéng Quaùn, vò cuoái cuøng danh hieäu Ca-dieáp-ba. Neân bieát ñaây laø döïa vaøo Boà-taùt Thích-ca maø noùi, neáu laø Boà-taùt khaùc thì khoâng nhaát ñònh. Nhö vaäy Boà-taùt Thích-ca ôû thôøi Ñöùc Phaät Ca- dieáp-ba, boán Ba-la-maät-ña tröôùc tieân ñaày ñuû tuøy theo töøng phaàn, nghieäp dò thuïc cuûa töôùng nay kheùo troøn ñaày, töø chaâu Thieäm Boä naøy cheát ñi, sinh ñeán coõi trôøi Ñoå-söû-ña, nhaän laáy dò thuïc cuoái cuøng ôû coõi trôøi.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 178 466

Hoûi: Vì sao Boà-taùt chæ ôû coõi trôøi Ñoå-söû-ña, nhaän laáy dò thuïc cuoái cuøng ôû coõi trôøi, chöù khoâng ôû coõi trôøi khaùc? Ñaùp: Hieáp Toân giaû noùi: "Ñieàu naøy khoâng caàn phaûi hoûi, neáu ôû treân hay laø ôû döôùi thì cuõng ñeàu sinh loøng nghi ngôø, nhöng maø sinh ôû coõi trôøi aáy khoâng traùi vôùi phaùp töôùng." Coù ngöôøi noùi: Coõi trôøi Ñoå-söû-ña laø coõi trôøi ôû giöõa moät ngaøn theá giôùi, phaùp gioáng nhö phaàn roán, vì theá cho neân Boà-taùt chæ sinh ñeán coõi trôøi aáy. Coù ngöôøi noùi: Coõi trôøi phía döôùi thì phoùng tuùng, coõi trôøi phía treân thì caên chaäm chaïp, chæ coù coõi trôøi Ñoå-söû-ña lìa xa hai loãi laàm, bôûi vì Boà- taùt lo sôï

phoùng tuùng-chaùn ngaùn caên chaäm chaïp, cho neân chæ sinh ñeán coõi trôøi aáy. Coù ngöôøi noùi: Coõi trôøi phía döôùi thì phieàn naõo saéc beùn, coõi trôøi phía treân thì phieàn naõo thöôøng xuyeân hieän haønh, coõi trôøi Ñoå-söû-ña lìa xa hai loaïi naøy, bôûi vì Boà-taùt chaùn ngaùn hai loaïi phieàn naõo naøy, cho neân chæ sinh ñeán coõi trôøi aáy. Coù ngöôøi noùi: Boà-taùt chæ taïo taùc taêng tröôûng veà nghieäp cuûa coõi trôøi aáy, cho neân chæ sinh ñeán coõi trôøi aáy. Coù ngöôøi noùi: Chæ rieâng thoï löôïng ôû coõi trôøi Ñoå-söû-ña töông xöùng vôùi thôøi gian Boà-taùt thaønh Phaät vaø nghieäp chín muoài cuûa ngöôøi chaâu Thieäm Boä ñöôïc thaáy Ñöùc Phaät. Nghóa laø loaøi ngöôøi traûi qua naêm möôi baûy Caâu-chi saùu möôi ngaøn naêm, thì caên thieän cuûa ngöôøi hoùa ñoä vaø ngöôøi ñöôïc hoùa ñoä seõ chín muoài, ñoù chính laø thoï löôïng ôû coõi trôøi Ñoå- söû-ña, vì theá cho neân Boà-taùt chæ sinh ñeán coõi trôøi aáy. Neáu sinh ôû coõi trôøi phía treân thì thoï löôïng chöa heát maø caên thieän ñaõ chín muoài, neáu sinh ôû coõi trôøi phía döôùi thì thoï löôïng ñaõ heát maø caên thieän chöa chín muoài, cho neân khoâng sinh ñeán nhöõng nôi aáy. Coù ngöôøi noùi: Bôûi vì giaùo hoùa voâ löôïng chuùng Boà-taùt vui vôùi phaùp ôû coõi trôøi Ñoå-söû-ña, nghóa laø trong coõi trôøi aáy coù chín saûnh ñöôøng, moãi saûnh ñöôøng coù soá löôïng laø möôøi hai Du-thieän-na, Boà-taùt vui vôùi phaùp thöôøng quy tuï trong ñoù, Boà-taùt Boå xöù ngaøy ñeâm saùu thôøi luoân luoân noùi phaùp cho hoï, ôû coõi trôøi phía treân-phía döôùi khoâng coù söï vieäc nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Boà-taùt luoân luoân ö thích thöïc haønh Trung ñaïo (xöû trung), cho neân ôû ñôøi cuoái cuøng sinh trong coõi trôøi Ñoå-söû-ña, töø coõi trôøi aáy cheát roài sinh vaøo kinh thaønh Kieáp-tyû-la-phieät-suaát-ñoå thuoäc Trung AÁn Ñoä, vaøo thôøi gian nöûa ñeâm vöôït thaønh xuaát gia, döïa vaøo coâng haïnh Trung ñaïo thaønh töïu quaû vò Ñaúng Chaùnh Giaùc, vì caùc höõu tình noùi veà phaùp Trung ñaïo, ôû thôøi gian nöûa ñeâm maø nhaäp Nieát-baøn. Vì vaäy chæ sinh

ñeán coõi trôøi Ñoå-söû-ña, chöù khoâng ôû coõi trôøi naøo khaùc. Hoûi: Vì sao Boà-taùt ôû thaân cuoái cuøng chæ töø coõi trôøi cheát ñi chöù khoâng töø loaøi ngöôøi maø xuaát hieän? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi: Bôûi vì ôû trong caùc neõo thì neõo trôøi laø thuø thaéng. Coù ngöôøi noùi: Bôûi vì töø treân coõi trôøi maø xuaát hieän cho neân loaøi ngöôøi ñeàu toân troïng. Coù ngöôøi noùi: Bôûi vì luùc töø coõi trôøi xuaát hieän thì coù söï vieäc thaàn bieán, töø loaøi ngöôøi xuaát hieän thì khoâng coù söï vieäc nhö vaäy. Coù ngöôøi noùi: Trong loaøi ngöôøi khoâng coù thoï löôïng nhö vaäy, bôûi vì thoï löôïng ôû coõi trôøi Ñoå-söû-ña töông xöùng vôùi thôøi gian chín muoài cuûa caên thieän. Coù ngöôøi noùi: Bôûi vì löïc taêng thöôïng do nghieäp cuûa chuùng Boà-taùt vui vôùi phaùp ôû coõi trôøi Ñoå-söû-ña, khieán cho Boà-taùt naøy nhaát ñònh phaûi sinh ôû coõi trôøi aáy ñeå thuyeát phaùp cho hoï. Coù ngöôøi noùi: Bôûi vì luùc aáy Boà-taùt coù nghieäp sinh ôû coõi trôøi cho neân nhaát ñònh phaûi ñoùn nhaän. Coù ngöôøi noùi: Neáu Boà-taùt nhieàu laàn sinh trong loaøi ngöôøi maø thaønh Phaät, thì bôûi vì sinh taâm chaùn ngaùn thaáp heøn cho neân khoâng tieáp nhaän hoùa ñoä. Hoûi: Vì sao khoâng thaønh töïu Chaùnh Ñaúng Giaùc ngay nôi coõi trôøi Ñoå-söû-ña, maø caàn phaûi ñeán giöõa loaøi ngöôøi? Ñaùp: Bôûi vì thuaän theo

phaùp cuûa chö Phaät, nghóa laø haèng haø sa soá chö Phaät Theá Toân ñeàu ôû giöõa loaøi ngöôøi maø tieáp nhaän quaû vò Chaùnh giaùc. Laïi nöõa, bôûi vì thaân cuûa loaøi trôøi khoâng phaûi laø nôi nöông töïa cuûa quaû vò Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà. Laïi nöõa, bôûi vì chæ coù trí tueä-nhaän thöùc maïnh meõ saéc beùn cuûa loaøi ngöôøi môùi coù theå ñaït ñöôïc quaû vò Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà. Laïi nöõa, bôûi vì chö Thieân ñam meâ theo duïc laïc tuyeät vôøi, ñoái vôùi söï vieäc tieán vaøo Chaùnh taùnh ly sinh-ñaït ñöôïc quaû-lìa nhieãm… khoâng phaûi laø taêng thöôïng. Laïi nöõa, caên taùnh cuûa loaøi ngöôøi maïnh meõ saéc beùn, phaàn nhieàu coù theå tieáp nhaän Chaùnh phaùp cuûa Nhö Lai; loaøi trôøi thì khoâng nhö vaäy. Laïi nöõa, bôûi vì thaân cuoái cuøng cuûa Boà-taùt caàn phaûi nhaän laáy Thai sinh, maø loaøi trôøi chæ laø Hoùa sinh. Laïi nöõa, coù hai söï vieäc ñeå Ñöùc Phaät xuaát hieän ôû theá gian: 1. Coù taâm chaùn ngaùn.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 178 468

2. Coù trí maïnh meõ saéc beùn. Neân bieát hai söï vieäc naøy chæ coù ôû loaøi ngöôøi. Laïi nöõa, loaøi ngöôøi vaø loaøi trôøi ñeàu laø phaùp khí, bôûi vì muoán thaâu nhieáp caû hai, cho neân xuaát hieän giöõa loaøi ngöôøi; neáu ôû treân coõi trôøi thì loaøi ngöôøi khoâng bieát nhôø ñaâu maø ñeán ñöôïc. Hôn nöõa, khoâng coù theå khieán cho ôû treân coõi trôøi thaønh Phaät maø ñeán giaùo hoùa giöõa loaøi ngöôøi, loaøi ngöôøi seõ nghi ngôø Ñöùc Phaät laø do huyeãn hoùa ñaõ taïo ra, cho neân khoâng tieáp nhaän giaùo phaùp. Vì theá cho neân Boà-taùt thaønh Phaät giöõa loaøi ngöôøi. Nhöng Boà-taùt ôû cung trôøi Ñoå-söû-ña, thoï löôïng ôû ñoù khoâng coøn, luùc saép sinh xuoáng coõi döôùi, tröôùc tieân quaùn xeùt boán söï vieäc: 1. Quaùn xeùt veà thôøi gian. 2. Quaùn xeùt veà xöù sôû. 3. Quaùn xeùt veà chuûng taùnh. 4. Quaùn xeùt veà nôi nöông töïa. Quaùn xeùt veà thôøi gian, ñoù laø quaùn xeùt ñoái vôùi theá gian, Ñöùc Phaät neân xuaát theá ôû trong thôøi gian naøo? Lieàn bieát laø Ñöùc Phaät neân xuaát theá töø luùc loaøi ngöôøi soáng thoï taùm vaïn tuoåi cho ñeán moät traêm tuoåi, nay chính laø ñuùng luùc. Quaùn xeùt veà xöù sôû, ñoù laø quaùn xeùt ñoái vôùi theá gian, Ñöùc Phaät neân xuaát theá ôû xöù sôû naøo? Lieàn bieát laø Ñöùc Phaät neân xuaát theá ôû vuøng Trung AÁn Ñoä thuoäc chaâu Thieäm Boä, chöù khoâng phaûi laø trong choán bieân ñòa Ñaït-töï Mieät-leä-xa. Quaùn xeùt veà chuûng taùnh, ñoù laø quaùn xeùt ñoái vôùi theá gian, Ñöùc Phaät neân xuaát theá trong chuûng taùnh naøo? Lieàn bieát laø Ñöùc Phaät neân xuaát theá hoaëc laø trong chuûng taùnh Saùt-ñeá-lôïi, hoaëc laø chuûng taùnh Baø-la-moân, tuøy theo luùc aáy chuûng taùnh naøo cöôøng thònh thì sinh trong chuûng taùnh aáy. Quaùn xeùt veà nôi nöông töïa, ñoù laø quaùn xeùt ñoái vôùi theá gian, nhöõng ngöôøi nöõ naøo coù cha meï-chuûng taùnh thaûy ñeàu thanh tònh, thai taïng roäng raõi khoâng coù nhöõng loãi laàm, coù theå duy trì söùc löïc Na-la-dieân cuûa boà-taùt maø hôïp thaønh thaân, traûi qua thôøi gian möôøi thaùng? Lieàn bieát trong chaâu Thieäm Boä coù ngöôøi nöõ naøy, teân goïi nhö vaäy, coù theå laøm nôi nöông töïa. Boà-taùt quaùn xeùt boán söï vieäc nhö vaäy roài, lieàn baûo vôùi Thieân töû Haønh Ñaïo raèng: OÂng coù theå ñi khaép nôi noùi cho Thieân chuùng ôû cung trôøi Ñoå-söû-ña bieát, sau baûy ngaøy nöõa Boà-taùt Boå xöù seõ töø nôi naøy cheát ñi, sinh vaøo kinh thaønh

Kieáp-tyû-la-phieät-suaát-ñoå thuoäc Trung AÁn Ñoä ôû chaâu Thieäm Boä, laøm nhieàu Phaät söï, nhöõng ai muoán ñi theo thì neân phaùt nguyeän höôùng ñeán! Thieân töû Haønh Ñaïo hoan hyû vaâng daï cung kính, nhôø

vaøo thaàn thoâng nhanh choùng voán coù cuûa mình, ñi khaép nôi baùo tin cho Thieân chuùng ôû cung trôøi Ñoå-söû-ña bieát: Caùc vò Thieân Tieân neân bieát! Sau baûy ngaøy nöõa Boà-taùt Boå xöù seõ ñi xuoáng chaâu Thieäm Boä, sinh trong kinh thaønh Kieáp-tyû-la-phieät-suaát-ñoå thuoäc Trung AÁn Ñoä, laøm nhieàu Phaät söï, caùc vò Nhaân giaû vaø Thieân chuùng naøo muoán ñi theo thì neân phaùt nguyeän höôùng ñeán! Luùc baáy giôø lieàn coù naêm traêm vò Thieân töû, theo tieáng noùi laäp töùc phaùt nguyeän sinh theo xuoáng traàn gian. Ñeán ngaøy thöù baûy, Boà- taùt lieàn cuøng vôùi naêm traêm vò Thieân töû, cuøng luùc töø cung trôøi Ñoå-söû-ña cheát ñi, cuøng luùc maø sinh vaøo kinh thaønh Kieáp-tyû-la-phieät-suaát-ñoå thuoäc Trung AÁn Ñoä ôû chaâu Thieäm Boä, ñeàu laø ngöôøi doøng hoï Thích, giuùp ñôõ truyeàn baù thöïc hieän Phaät söï. Neân bieát ñaây laø noùi veà Boà-taùt Thích-ca, neáu nhö Boà-taùt khaùc thì tuøy theo söï thích hôïp cuûa hoï. Nhö noùi: “Naøy Töø Thò, oâng ôû ñôøi vò lai seõ ñöôïc laøm Phaät…” Hoûi: Vì sao soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp: Bôûi vì muoán phaân bieät nghóa lyù trong kinh, nhö “Ñöùc Theá Toân noùi: ÔÛ ñôøi vò lai, luùc tuoåi thoï cuûa con ngöôøi laø taùm vaïn tuoåi, chaâu Thieäm Boä naøy ñaát ñai roäng raõi, daân chuùng ñoâng ñuùc, yeân oån vui söôùng, thoân xoùm thaønh aáp roän tieáng gaø gaùy, ngöôøi nöõ naêm traêm tuoåi baáy giôø môùi ñi laáy choàng. Luùc aáy thaân theå moïi ngöôøi tuy maïnh meõ xinh ñeïp, nhöng coù ba ñieàu lo sôï: 1. Ñaïi tieän-tieåu tieän. 2. Noùng laïnh ñoùi khaùt. 3. Tham daâm giaø beänh. Coù vò Chuyeån Luaân Vöông teân goïi Höôûng Khö, uy löïc ñieàu phuïc boán phöông, nhö phaùp caûm hoùa theá gian, thaønh töïu baûy vaät quyù baùu, ñoù laø voøng xe quyù baùu, voi quyù baùu, ngöïa quyù baùu, ngoïc quyù baùu, ngöôøi nöõ quyù baùu, quan chuû quaûn kho taïng quyù baùu, quan chuû quaûn binh lính quyù baùu. Ñaày ñuû ngaøn ngöôøi con, duõng caûm maïnh meõ, khoâi ngoâ tuaán tuù, coù naêng löïc ñaåy luøi quaân ñòch. Maët ñaát baèng phaúng nhö baøn tay, cho ñeán taän cuøng bôø bieån roäng khoâng coù goø noång-hoá haàm-soûi ñaù-gai goùc. Moïi ngöôøi ñeàu hoøa thuaän, taâm Töø höôùng veà nhau, khoâng duïng binh khí, duøng leõ phaûi töï giöõ mình. Nhaø vua coù ñaøi quyù baùu, cao moät ngaøn Taàm- chieàu roäng möôøi saùu Phaân, trang nghieâm ñuû loaïi mang ñi cuùng döôøng ruoäng phöôùc, baét ñaàu nghieäp phöôùc to lôùn. Sau ñoù khoâng laâu caïo boû raâu roùc, duøng tín taâm xuaát gia chòu khoù tu Phaïm haïnh, ôû trong phaùp hieän taïi thaønh baäc A-la-haùn, lieàn coù theå töï bieát roõ: Ñôøi soáng cuûa mình ñaõ heát, Phaïm haïnh ñaõ laäp, vieäc laøm ñaõ xong, khoâng nhaän laáy thaân ñôøi sau, ñöôïc nhaäp Nieát-baøn.

Luùc Ñöùc Phaät noùi lôøi naøy xong, Tyø kheo A-thò-ña ôû trong chuùng, lieàn töø choã ngoài ñöùng daäy maø cung kính chaép tay thöa vôùi Ñöùc Phaät raèng: Thöa

Ñöùc Theá Toân! Con nguyeän ôû ñôøi vò lai seõ ñöôïc laøm Luaân Vöông Höôûng Khö aáy, uy löïc ñieàu phuïc boán phöông, nhö phaùp caûm hoùa theá gian..., cho ñeán ñöôïc nhaäp Nieát-baøn. Luùc baáy giôø Ñöùc Theá Toân quôû traùch Tyø kheo aáy raèng: Ngöôøi ngu si, vì sao khoâng muoán moät laàn cheát maø caàu mong nhieàu laàn cheát, nguyeän ôû ñôøi vò lai laøm Luaân Vöông Höôûng Khö...? Nhöng maø A-thò-ña, nhö oâng ñaõ nguyeän, oâng ôû ñôøi vò lai nhaát ñònh ñöôïc laøm Luaân Vöông Höôûng Khö aáy, uy löïc ñieàu phuïc boán phöông, nhö phaùp caûm hoùa theá gian..., cho ñeán ñöôïc nhaäp Nieát-baøn. Laïi baûo vôùi Ñaïi chuùng: ÔÛ ñôøi vò lai, luùc tuoåi thoï cuûa con ngöôøi laø taùm vaïn tuoåi, coù Ñöùc Phaät xuaát theá, danh hieäu laø Töø Thò Nhö Lai-ÖÙng Chaùnh Ñaúng Giaùc-Minh Haïnh Vieân Maõn-Thieän Theä-Theá Gian Giaûi-Voâ Thöôïng Só-Ñieàu Ngöï Tröôïng Phu-Thieân Nhaân Sö-Phaät-Theá Toân, ñaày ñuû möôøi hieäu nhö Ta baây giôø. Ñöùc Phaät aáy laïi ôû giöõa chuùng Thieân ma, Ñaïi Phaïm, Sa-moân, Baø-la-moân, trôøi ngöôøi cuûa theá gian naøy, töï xöng Ta laø Nhö Lai-ÖÙng Chaùnh Ñaúng Giaùc cho ñeán Phaät-Theá Toân, ñaày ñuû möôøi hieäu, chöùng ñöôïc thaàn thoâng trí tueä töï taïi, cuõng töï bieát roõ raøng ñôøi soáng cuûa mình ñaõ heát, Phaïm haïnh ñaõ laäp, vieäc laøm ñaõ xong, khoâng nhaän laáy thaân ñôøi sau, ñöôïc nhaäp Nieát-baøn. Laïi vì höõu tình tuyeân thuyeát veà Chaùnh phaùp, neâu baøy roõ raøng Sô thieän-Trung thieän-Haäu thieän, vaên nghóa tuyeät vôøi thuaàn nhaát, ñaày ñuû troïn veïn Phaïm haïnh trong saùng, ñích thöïc môû baøy Phaïm haïnh cho caùc haøng trôøi-ngöôøi, khieán cho tu hoïc nhieàu hôn, voâ löôïng traêm ngaøn ñoà chuùng vaây quanh, voâ löôïng ñeä töû hoï Töø haàu haï baûo veä, laøm lôïi ích to lôùn. Nhö Ta baây giôø cuõng ôû giöõa chuùng Thieân ma, Ñaïi Phaïm... cuûa theá gian naøy, noùi roäng cho ñeán... voâ löôïng ñeä töû hoï Thích haàu haï baûo veä, laøm lôïi ích to lôùn. Luùc Ñöùc Phaät noùi lôøi naøy xong, Boà-taùt Töø Thò ôû trong chuùng, lieàn töø choã ngoài ñöùng daäy maø cung kính chaép tay thöa vôùi Ñöùc Phaät raèng: Thöa Ñöùc Theá Toân! Con nguyeän ôû ñôøi vò lai seõ ñöôïc laøm Töø Thò Nhö Lai-ÖÙng Chaùnh Ñaúng Giaùc... aáy, noùi roäng cho ñeán... nhö Ñöùc Theá Toân baây giôø cuõng ñöôïc voâ löôïng ñeä töû hoï Thích haàu haï baûo veä, laøm lôïi ích to lôùn. Luùc baáy giôø Ñöùc Theá Toân nghe vò aáy noùi xong, khôûi leân trí ñôøi tröôùc (tieàn teá trí), quaùn xeùt tæ mæ Töø Thò traûi qua ba Voâ soá kieáp tu boán Ba-la-maät-ña ñöôïc ñaày ñuû troïn veïn hay khoâng? Lieàn bieát nhö thaät laø ñeàu ñaõ ñaày ñuû troïn veïn. Laïi quaùn xeùt tæ mæ vò aáy trong traêm Ñaïi kieáp

tu veà nghieäp dò thuïc cuûa töôùng ñöôïc ñaày ñuû troïn veïn hay khoâng? Lieàn bieát nhö thaät laø tröø ra nghieäp cuûa töôùng saéc vaøng, coøn laïi ñeàu ñaày ñuû troïn veïn. Vì vaäy, Ñöùc Phaät baûo vôùi Ñaïi sinh chuû Kieàu-ñaùp-di raèng: Nay coâ coù theå ñem chieác y saéc vaøng naøy cuùng döôøng chuùng Taêng, neáu cuùng döôøng Taêng thì neân bieát cuõng goïi laø cuùng döôøng cho Ta. Luùc aáy Ñöùc Phaät bieát tröôùc laø chuùng Taêng coù ñöôïc chieác y saéc vaøng naøy roài, coù laø nhaân duyeân thích hôïp ñeå Töø Thò coù ñöôïc, Töø Thò coù ñöôïc roài nhaát ñònh seõ cuùng döôøng cho Ta, noùi roäng cho ñeán... nhôø vaøo nhaân duyeân naøy maø ñaày

ñuû nghieäp cuûa saéc vaøng.” Trong naøy, coù ngöôøi noùi: “Ñöùc Phaät muoán laøm cho vò aáy ñaày ñuû nghieäp cuûa saéc vaøng, baûo vôùi A-nan-ñaø raèng: OÂng haõy tìm cho Ta chieác y saéc vaøng môùi, Ta muoán caàm trao Töø Thò. Luùc aáy A-nan-ñaø nhö lôøi daïy tìm ñöôïc chieác y, laäp töùc quyø goái daâng leân. Ñöùc Theá Toân coù ñöôïc chieác y roài baûo vôùi Töø Thò raèng: OÂng haõy nhaän laáy chieác y saéc vaøng môùi naøy. Töø Thò vaâng theo lôøi daïy nhöng khoâng daùm nhaän laáy. Ñöùc Phaät baûo raèng: Cöù nhaän laáy, tuøy yù oâng daâng cuùng Ñöùc Phaät laø baäc Thöôïng Thuû cuûa Taêng. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì oâng ôû ñôøi vò lai seõ nhôø vaøo phöôùc naøy ñeå laøm lôïi ích cho theá gian. Töø Thò cung kính vaâng daï nhaän laáy roài daâng cuùng Ñöùc Phaät laø baäc Thöôïng Thuû cuûa Taêng. Nhôø vaøo nhaân duyeân naøy maø ñaày ñuû nghieäp cuûa saéc vaøng.” Coù ngöôøi noùi: Nghieäp veà töôùng saéc vaøng cuûa Töø Thò cuõng ñaày ñuû troïn veïn tröôùc ñoù, nhöng Ñöùc Phaät daïy vò aáy cuùng döôøng chieác y saéc vaøng, laø bôûi vì muoán hieån baøy veà coâng ñöùc tuy ñaày ñuû troïn veïn maø khoâng heà thoûa maõn, cho neân khuyeán khích daãn daét ngöôøi khaùc. “Ñöùc Theá Toân khôûi leân trí ñôøi tröôùc quaùn xeùt veà ñôøi tröôùc cuûa Töø Thò roài, laïi khôûi leân trí ñôøi sau (haäu teá trí) quaùn xeùt tæ mæ ôû vò lai luùc tuoåi thoï cuûa con ngöôøi laø taùm vaïn tuoåi, Töø Thò coù ñaït ñöôïc thaân sôû y cuûa quaû vò Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà hay khoâng? Lieàn bieát laø Töø Thò coù ñieàu ñoù. Laïi quaùn saùt tæ mæ laø Töø Thò vaøo luùc baáy giôø coù khaû naêng ñaït ñöôïc quaû vò Boà-ñeà hay khoâng? Lieàn bieát laø Töø Thò coù khaû naêng. Ñöùc Theá Toân quaùn xeùt ñôøi tröôùc-ñôøi sau cuûa Töø Thò roài, lieàn khen ngôïi Boà- taùt Töø Thò raèng: Kheùo thay, kheùo thay! OÂng coù theå phaùt khôûi Tö nguyeän roäng lôùn naøy vì muoán laøm lôïi ích cho voâ löôïng höõu tình, thaät laø nieàm vui toát laønh! Laïi baûo vôùi Töø Thò: Nhö oâng ñaõ nguyeän, oâng ôû ñôøi vò lai luùc tuoåi thoï cuûa con ngöôøi laø taùm vaïn tuoåi, seõ ñöôïc laøm Phaät danh hieäu laø Töø Thò Nhö Lai-ÖÙng Chaùnh Ñaúng Giaùc..., noùi roäng cho ñeán... voâ löôïng ñeä töû

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 178 472

hoï Töø haàu haï baûo veä, laøm lôïi ích to lôùn. Nhö Ta baây giôø cuõng ñöôïc voâ löôïng ñeä töû hoï Thích haàu haï baûo veä, laøm lôïi ích to lôùn.” Hoûi: A-thò-ña vaø Töø Thò ñeàu caàu mong thaân luùc taùm vaïn tuoåi ôû vò lai, vì sao Ñöùc Theá Toân quôû traùch A-thò-ña maø laïi khen ngôïi Töø Thò? Ñaùp: Tyø kheo A-thò-ña ñoái vôùi quaû baùo khôûi leân yù thích, khôûi leân thaéng giaûi, khôûi leân vui möøng, khôûi leân hy voïng, khôûi leân mong caàu, cho neân Ñöùc Phaät quôû traùch; Boà-taùt Töø Thò ñoái vôùi quaû baùo khoâng khôûi leân yù thích cho ñeán mong caàu, nhöng khôûi leân yù thích cho ñeán mong caàu ñoái vôùi vieäc laøm lôïi ích yeân vui cho höõu tình, cho neân Ñöùc Phaät khen ngôïi. Laïi nöõa, A-thò-ña mong caàu ñòa vò Luaân Vöông cuûa theá gian, cho neân Ñöùc Phaät quôû traùch; Töø Thò mong caàu ñòa vò Luaân Vöông xuaát theá gian, cho neân Ñöùc Phaät khen ngôïi. Nhö vaäy, caàu ñòa vò cuûa Luaân Vöông löu chuyeån, caàu ñòa vò cuûa Luaân Vöông hoaøn dieät noùi cuõng nhö vaäy. Laïi nöõa, A-thò-ña mong caàu lôïi ích yeân vui cho mình, cho neân Ñöùc Phaät quôû traùch; Töø Thò mong caàu lôïi ích yeân vui cho ngöôøi, cho

neân Ñöùc Phaät khen ngôïi. Nhö vaäy, caàu lôïi ích cho mình, caàu lôïi ích cho ngöôøi noùi cuõng nhö vaäy. Trong kinh tuy noùi ra ñieàu naøy: “Naøy Töø Thò, oâng ôû ñôøi vò lai luùc tuoåi thoï cuûa con ngöôøi laø taùm vaïn tuoåi, seõ ñöôïc laøm Phaät danh hieäu laø Töø Thò Nhö Lai-ÖÙng Chaùnh Ñaúng Giaùc…” Nhöng maø khoâng phaân bieät ñaây laø trí naøo, trí naøy ñoái vôùi nôi naøo maø chuyeån? Kinh aáy laø nôi nöông töïa caên baûn cuûa luaän naøy, ñieàu gì trong kinh khoâng noùi, thì nay caàn phaûi noùi, cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. Hoûi: Nhö noùi: “Naøy Töø Thò, oâng ôû ñôøi vò lai luùc tuoåi thoï cuûa con ngöôøi laø taùm vaïn tuoåi, seõ ñöôïc laøm Phaät danh hieäu laø Töø Thò Nhö Lai- ÖÙng Chaùnh Ñaúng Giaùc.” Ñaây laø trí naøo? Ñaùp: Nhaân trí vaø Ñaïo trí, ñaây chính laø trí cuûa Nhö Lai quaùn saùt veà ñôøi tröôùc-ñôøi sau cuûa Töø Thò. Hoûi: Trí naøy ñoái vôùi nôi naøo maø chuyeån? Ñaùp: Coù luùc ñoái vôùi nghieäp dò thuïc cuûa töôùng maø chuyeån, vì vaäy goïi laø Nhaân trí; coù luùc ñoái vôùi Caên-Löïc-Giaùc chi-Ñaïo chi voâ laäu ñaït ñöôïc quaû vò Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà maø chuyeån, vì vaäy goïi laø Ñaïo trí. Ñaây chính laø trí cuûa Nhö Lai quaùn saùt veà nghieäp dò thuïc cuûa töôùng ôû ñôøi tröôùc cuûa Töø Thò ñaày ñuû troïn veïn hay khoâng ñaày ñuû troïn veïn, trí ñoái vôùi nhaân maø chuyeån cho neân goïi laø Nhaân trí; vaø laø trí quaùn saùt veà Caên-Löïc-Giaùc chi-Ñaïo chi voâ laäu ñaït ñöôïc quaû vò Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà ôû ñôøi sau cuûa Töø Thò, trí ñoái vôùi ñaïo maø chuyeån cho neân goïi laø Ñaïo trí.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 178 473

Nhöng maø hai trí naøy ñeàu laø Theá tuïc trí thaâu nhieáp, bôûi vì khoâng phaûi laø trí cuûa möôøi saùu haønh töôùng. Hoaëc coù luùc trong thaân tuy coù ba möôi hai töôùng maø khoâng coù Thaùnh phaùp, ñoù laø dò sinh nhö Chuyeån Luaân Vöông. Hoaëc coù luùc trong thaân tuy coù Thaùnh phaùp maø khoâng coù ba möôi hai töôùng, ñoù laø khoâng phaûi Luaân Vöông vaø haøng Thanh vaên. Hoaëc coù luùc trong thaân coù ba möôi hai töôùng cuõng coù Thaùnh phaùp maø khoâng phaûi laø Phaät, ñoù laø nhö Luaân Vöông Höôûng Khö, ñaõ coù ñöôïc Thaùnh ñaïo. Hoaëc coù luùc trong thaân khoâng coù ba möôi hai töôùng cuõng khoâng coù Thaùnh phaùp, ñoù laø nhöõng dò sinh coøn laïi. Taát caû thaân Phaät chaéc chaén coù ba möôi hai töôùng Voâ thöôïng vaø Thaùnh phaùp Voâ thöôïng, ñoù laø Chaùnh ñaúng Boà-ñeà. Hoûi: Vì sao trong naøy chæ noùi laø ñoái vôùi nghieäp dò thuïc cuûa töôùng maø chuyeån goïi laø Nhaân trí, khoâng noùi laø ñoái vôùi boán Ba-la-maät-ña maø chuyeån goïi laø Nhaân trí? Ñaùp: Caàn phaûi noùi maø khoâng noùi, thì neân bieát laø nghóa naøy coù khaùc. Laïi nöõa, nghieäp dò thuïc cuûa töôùng thì gaàn, boán Ba-la-maät-ña thì xa, trong naøy noùi ñeán gaàn chöù khoâng noùi ñeán xa. Laïi nöõa, luùc tu veà nghieäp dò thuïc cuûa töôùng thì bieåu hieän roõ raøng, trôøi-ngöôøi cuøng nhaän bieát; boán Ba-la-maät-ña thì khoâng nhö vaäy, trong naøy thuaän theo hieån baøy maø noùi. Laïi nöõa, luùc tu veà nghieäp dò thuïc cuûa töôùng, thì Boà-ñeà quyeát ñònh maø neõo cuõng quyeát ñònh; luùc tu boán Ba-la-maät-ña, thì Boà-ñeà tuy quyeát ñònh maø neõo chöa quyeát ñònh, vì theá cho neân khoâng noùi. Laïi nöõa, trong naøy noùi nhaän bieát nhaân gaàn cuûa thaân, nhaân gaàn cuûa Boà-ñeà, nghieäp dò thuïc cuûa töôùng laø nhaân gaàn cuûa thaân, Caên-Löïc…voâ laäu laø

nhaân gaàn cuûa Boà-ñeà; boán Ba-la-maät-ña vaø quaùn Baát tònh... khoâng phaûi laø hai nhaân gaàn, vì theá cho neân khoâng noùi. Nhö noùi: "Tyø kheo naøy ngay nôi phaùp hieän taïi seõ phaân roõ toân chæ cuûa baäc Thaùnh..." Hoûi: Vì sao soaïn ra phaàn luaän naøy? Ñaùp: Bôûi vì muoán phaân bieät nghóa lyù trong kinh. Nhö kinh Töï Töù noùi: "Tyø kheo naøy ngay nôi phaùp hieän taïi seõ phaân roõ toân chæ cuûa baäc Thaùnh, coù theå töï mình bieát roõ raøng, ñôøi soáng cuûa mình ñaõ heát, Phaïm haïnh ñaõ laäp, vieäc laøm ñaõ xong, khoâng nhaän laáy thaân ñôøi sau, ñöôïc nhaäp Nieát-baøn." Kinh aáy tuy noùi ra ñieàu naøy maø khoâng phaân bieät ñaây laø trí naøo, trí naøy ñoái vôùi nôi naøo maø chuyeån? Kinh aáy laø nôi nöông töïa caên baûn cuûa luaän naøy, ñieàu gì trong kinh khoâng phaân bieät, thì nay caàn phaûi

phaân bieät, cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. Hoûi: Nhö noùi: "Tyø kheo naøy ngay nôi phaùp hieän taïi seõ phaân roõ toân chæ cuûa baäc Thaùnh..." Ñaây laø trí naøo? Ñaùp: Ñaïo trí. Hoûi: Trí naøy ñoái vôùi nôi naøo maø chuyeån? Ñaùp: Trí naøy ñoái vôùi Caên-Löïc-Giaùc chi-Ñaïo chi voâ laäu ñaït ñöôïc caùc laäu vónh vieãn khoâng coøn maø chuyeån, vì vaäy goïi laø Ñaïo trí. Ñaây chính laø trí cuûa Nhö Lai quaùn saùt veà Caên-Löïc-Giaùc chi-Ñaïo chi voâ laäu ñaït ñöôïc caùc laäu vónh vieãn khoâng coøn cuûa caùc Tyø kheo, trí ñoái vôùi ñaïo maø chuyeån cho neân goïi laø Ñaïo trí. Trí naøy cuõng laø Theá tuïc trí thaâu nhieáp, bôûi vì khoâng phaûi laø trí voâ laäu cuûa möôøi saùu haønh töôùng. Hoûi: Vì sao trong naøy khoâng noùi ñeán Nhaân trí? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi: Trong naøy neân ñöa ra caùch noùi naøy: "Ñaây laø trí naøo? Ñaùp: Nhaân trí vaø Ñaïo trí. Trí naøy ñoái vôùi nôi naøo maø chuyeån? Ñaùp: Coù luùc ñoái vôùi caên thieän thuaän phaàn giaûi thoaùt... maø chuyeån, vì vaäy goïi laø Nhaân trí; coù luùc ñoái vôùi Caên-Löïc-Giaùc chi-Ñaïo chi voâ laäu ñaït ñöôïc caùc laäu vónh vieãn khoâng coøn maø chuyeån, vì vaäy goïi laø Ñaïo trí." Maø khoâng ñöa ra caùch noùi naøy, thì neân bieát laø nghóa naøy coù khaùc. Coù ngöôøi noùi: Gia haïnh cuûa Boà-ñeà Voâ thöôïng roäng lôùn, traûi qua ba Voâ soá kieáp, traêm kieáp môùi thaønh, nhaân aáy ñaùng coi troïng, cho neân noùi ñeán trí quaùn xeùt ñieàu aáy. Gia haïnh cuûa Boà-ñeà Thanh vaên nhoû heïp, ñoù laø nhanh nhaát thì ba ñôøi seõ ñaït ñöôïc, ñôøi thöù nhaát gieo gioáng, ñôøi thöù hai thaønh thuïc, ñôøi thöù ba giaûi thoaùt, nhaân khoâng phaûi laø ñaùng coi troïng, cho neân khoâng noùi ñeán trí quaùn xeùt ñieàu aáy. Coù ngöôøi noùi: Sôû y-chuûng taùnh-nghieäp dò thuïc veà töôùng cuûa Boà-taùt ñeàu quyeát ñònh, cho neân noùi ñeán trí nhaän bieát veà ñieàu aáy; sôû y-chuûng taùnh-caên thieän thuaän phaàn giaûi thoaùt cuûa Thanh vaên ñeàu khoâng quyeát ñònh, cho neân khoâng noùi ñeán trí nhaän bieát veà ñieàu aáy. Coù ngöôøi noùi: Ñöùc Phaät coù hai söï thuø thaéng, moät laø thaân sôû y, hai laø Boà-ñeà ñaõ ñaït ñöôïc, bôûi vì quaùn xeùt ñaày ñuû nhaân aáy cho neân noùi ñeán trí nhaän bieát hai loaïi nhaân; Thanh vaên chæ coù söï thuø thaéng thuoäc Boà-ñeà ñaõ ñaït ñöôïc, khoâng phaûi laø thaân sôû y, cho neân chæ noùi ñeán trí nhaän bieát veà nhaân Boà-ñeà. Coù ngöôøi noùi: Trí nhaän bieát veà caên thieän thuaän phaàn giaûi thoaùt... tröôùc ñaây cuõng khoâng noùi, cho neân ôû trong naøy khoâng caàn phaûi ñöa ra caâu hoûi. Nguyeän trí laø theá naøo? Cho ñeán noùi roäng ra. Hoûi: Vì

sao soaïn ra phaàn luaän naøy?

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 178 475

Ñaùp: Tröôùc ñaây tuy noùi veà taùc duïng cuûa Nguyeän trí, maø chöa noùi ñeán töï taùnh cuûa Nguyeän trí, nay muoán noùi ñeán ñieàu aáy cho neân soaïn ra phaàn luaän naøy. Hoûi: Nguyeän trí laø theá naøo? Ñaùp: Nhö A-la-haùn thaønh töïu thaàn thoâng, ñaït ñöôïc taâm töï taïi, tuøy theo yù muoán bieát roõ yù nghóa, phaùt khôûi Chaùnh nguyeän roài, lieàn tieán vaøo giôùi haïn (bieân teá) cuûa Tónh löï thöù tö, töø trong Ñònh rôøi ra roài nhö nguyeän ñeàu bieát roõ. Tuøy theo yù muoán bieát roõ yù nghóa. Hoûi: Vì sao A-la-haùn muoán bieát roõ yù nghóa? Ñaùp: Bôûi vì ba nhaân duyeân: 1. Bôûi vì lôïi ích cho ñeä töû. 2. Bôûi vì truù trì Phaät phaùp. 3. Bôûi vì bieát theá gian yeân oån hay laø khoâng yeân oån. Bôûi vì lôïi ích cho ñeä töû, ñoù laø A-la-haùn ñoái vôùi caùc ñeä töû luùc tu quaùn haønh, thì phaùp caàn phaûi quaùn xeùt hoï tieán vaøo haøng Thaùnh laâu hay mau, tuoåi thoï cuûa mình khoâng coøn thì hoï coù theå tieán vaøo Chaùnh taùnh ly sinh hay khoâng? Giaû söû khoâng coù theå tieán vaøo thì sau khi mình maïng chung, coù ngöôøi naøo khaùc coù theå daïy baûo khieán cho coù theå tieán vaøo hay khoâng? Nhö vaäy ñeàu duøng Nguyeän trí maø nhaän bieát, nhöõng söï vieäc nhö vaäy goïi laø vì lôïi ích cho ñeä töû. Bôûi vì truù trì Phaät phaùp, ñoù laø A-la-haùn coù luùc quaûn lyù coâng vieäc cuûa Phaät-Phaùp-Taêng nhö xaây döïng thaùp thôø-chuøa chieàn-nhaø cöûa (Suaát-ñoå-ba, Tyø-ha-la, Taêng giaø lam)..., thì phaùp caàn phaûi quaùn xeùt laâu-mau seõ hoaøn thaønh, heát tuoåi thoï cuûa mình coù theå hoaøn thaønh hay khoâng? Giaû söû khoâng hoaøn thaønh thì sau khi mình maïng chung, coù ngöôøi naøo khaùc coù theå tieáp tuïc hoaøn thaønh hay khoâng? Hoaëc coù Quoác vöông-Ñaïi thaàn-Tröôûng giaû vaø nhöõng chuû buoân, muoán gaây ra söï suy toån ñoái vôùi Phaät phaùp, coù A-la-haùn suy nghó muoán hoùa ñoä, laäp töùc quaùn saùt ngöôøi aáy coù theå hoùa ñoä hay khoâng? Giaû söû coù theå hoùa ñoä thì seõ laâu mau? Tuoåi thoï cuûa mình khoâng coøn thì söï hoùa ñoä coù keát quaû hay khoâng? Giaû söû khoâng coù keát quaû, thì sau khi mình maïng chung coù ai coù theå tieáp tuïc hay khoâng? Nhö vaäy ñeàu duøng Nguyeän trí maø nhaän bieát, nhöõng söï vieäc nhö vaäy goïi laø vì truù trì Phaät phaùp. Bôûi vì bieát theá gian yeân oån hay laø khoâng yeân oån, ñoù laø A-la-haùn coù luùc quaùn saùt trong ñaát nöôùc naøy vaø trong thôøi gian naøy, seõ coù nhöõng söï vieäc nhö toát laønh-sôï haõi-yeân oån-dòch beänh..., muoán khieán cho mình vaø ngöôøi nhaän bieát maø giöõ laáy vaø rôøi boû, cho neân khôûi leân Nguyeän trí ñeå nhaän bieát. Nhö xöa kia ôû nöôùc Ca-thaáp-di-la naøy coù vò vua teân goïi

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 178 476

Thöôùc-ca, bôûi vì vua nöôùc Phöôïc-haùt xaâm phaïm cöôùp ñoaït tieán vaøo laõnh thoå, luùc aáy vua Thöôùc-ca laäp töùc daãn ñaàu binh lính muoán ñaùnh nhau. Vò vua aáy baûn taùnh hieàn töø nhaân haäu, luoân luoân sôï nghieäp aùc, thaàm daáy leân nghó raèng: Khoâng bieát nay mình ñaùnh nhau chaéc chaén ñöôïc thaéng traän, giöõ ñöôïc ngoâi vua hay khoâng, neáu nhö seõ thaát baïi thì chæ gieát haïi daân

chuùng voâ toäi, laïi chuoác laáy toäi loãi, cheát seõ rôi vaøo ñòa nguïc, töøng nghe trong ngoâi chuøa aáy coù vò A-la-haùn ñaït ñöôïc Nguyeän trí vi dieäu, mình neân ñi ñeán hoûi xem! Nghó roài laäp töùc ñi ñeán, thaät loøng quy y cung kính leã laïy, caàu mong quyeát ñoaùn moái nghi cuûa mình. Vò A-la-haùn aáy lieàn traû lôøi nhaø vua raèng: Toâi tuy ñaõ töøng ñaït ñöôïc trí naøy, nhöng bôûi vì thieáu duyeân giuùp ñôõ, thaân löïc yeáu keùm cho neân ñaõ laâu khoâng coøn hieän roõ tröôùc maét. Luùc aáy nhaø vua lieàn duøng caùc loaïi ñoà aên thöùc uoáng-ñoà vaät sinh hoaït tuyeät vôøi baäc nhaát maø cung caáp cho vò aáy. Khoâng bao laâu thì Toân giaû aáy coù theå khôûi leân Nguyeän trí, laäp töùc quaùn saùt cho nhaø vua, thì thaáy vua Phöôïc-haùt chaéc chaén seõ ñoaït ñöôïc ngoâi vò cuûa vua Thöôùc-ca, laøm nhieàu ñieàu lôïi ích. Thaáy roài lieàn traû lôøi vua Thöôùc-ca raèng: Nhaø vua seõ maát ñaát nöôùc, mong töï mình suy nghó caån thaän! Vua Thöôùc-ca vaâng daï cung kính, lieàn daãn ñaàu binh lính vaø mang theo quyeán thuoäc, rôøi boû ñaát nöôùc maø ñi ñeán xöù sôû khaùc. Bôûi vì nhaân duyeân naøy, cho neân caùc A- la-haùn muoán bieát roõ yù nghóa aáy. Tieán vaøo giôùi haïn cuûa Tónh löï thöù tö. Hoûi: Vì sao goïi laø giôùi haïn cuûa Tónh löï thöù tö? Ñaùp: Ñaây laø daáu hieäu, laø ñieåm cuoái cuøng, laø khu röøng raäm raïp ñoái vôùi Tónh löï thöù tö, cho neân goïi laø giôùi haïn cuûa Tónh löï thöù tö, chính laø nghóa thuoäc phaåm thuø thaéng nhaát cuûa Tónh löï thöù tö; gioáng nhö ñoït caây laø ñieåm cao nhaát trong thaân caây, thì goïi laø giôùi haïn cuûa caây. Coù ngöôøi noùi: Ñaây laø nôi nöông töïa cuûa caùc phaùp coâng ñöùc nhö daáu hieäu cuûa trí, ñieåm cuoái cuøng cuûa trí, khu röøng raäm raïp cuûa trí..., cho neân goïi laø giôùi haïn cuûa Tónh löï thöù tö. Nghóa laø bôûi vì caùc loaïi coâng ñöùc nhö Voâ löôïng... xoâng öôùp noái tieáp nhau roài, môùi khôûi leân Ñònh naøy. Döïa vaøo Ñònh naøy maø khôûi leân coâng ñöùc, laø daáu hieäu, laø ñieåm cuoái cuøng, laø khu röøng raäm raïp ñoái vôùi caùc coâng ñöùc; gioáng nhö Ñeà-hoà laø vò thuø thaéng nhaát trong söõa boø. Coù ngöôøi noùi: Trí naøy neân goïi laø giôùi haïn sau cuøng (haäu teá) cuûa Tónh löï thöù tö. Giôùi haïn (teá) coù ba loaïi: 1. Giôùi haïn ñaàu tieân. 2. Giôùi haïn khoaûng giöõa. 3. Giôùi haïn sau cuøng. Ba giôùi haïn naøy töùc laø quaù khöù-hieän taïi-vò lai, nhö thöù töï aáy. Trong naøy, giôùi haïn ñaàu tieân do hai trí nhaän bieát, ñoù

laø Tuùc truù tuøy nieäm trí vaø Nguyeän trí; giôùi haïn khoaûng giöõa cuõng do hai trí nhaän bieát, ñoù laø Tha taâm trí vaø Nguyeän trí; giôùi haïn sau cuøng chæ do Nguyeän trí nhaän bieát, bôûi vì trong caûnh cuûa vò lai chæ coù trí naøy. Vì theá cho neân trí naøy goïi laø trí thuoäc giôùi haïn sau cuøng (haäu teá trí), coù theå khôûi leân Ñònh naøy, goïi laø giôùi haïn sau cuøng cuûa Tónh löï thöù tö. Coù ngöôøi noùi: Trí naøy neân goïi laø chöa ñeán giôùi haïn (vò chí teá) cuûa Tónh löï thöù tö. Giôùi haïn (teá) coù ba loaïi: 1. Chöa ñeán giôùi haïn. 2. Ñeán giôùi haïn. 3. Ñaõ ñeán giôùi haïn. Ba giôùi haïn naøy töùc laø vò lai-hieän taïi-quaù khöù, nhö thöù töï aáy. Nhö nhaän bieát hieän taïi goïi laø trí chöa ñeán giôùi haïn, nhaän bieát quaù khöù goïi laø trí ñaõ ñeán giôùi haïn, nhö vaäy trí naøy phaàn nhieàu nhaän bieát veà vò lai, cho neân goïi laø trí chöa ñeán giôùi haïn; coù theå khôûi leân Ñònh naøy, goïi laø chöa ñeán giôùi

haïn cuûa Tónh löï thöù tö. Coù ngöôøi noùi: Trí naøy chæ neân goïi laø giôùi haïn cuûa Tónh löï thöù tö. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì Bieân laø goïi cho Uaån-Giôùi-Xöù hieän taïi, Teá laø goïi cho quaù khöù-vò lai. Nhö ñoái vôùi Uaån-Giôùi-Xöù hieän taïi coù trí hieän thaáy maø chuyeån, nhö vaäy ñoái vôùi quaù khöù-vò lai cuõng coù trí hieän thaáy maø chuyeån, cho neân trí naøy goïi laø trí cuûa giôùi haïn (bieân teá trí); coù theå khôûi leân Ñònh naøy, goïi laø giôùi haïn cuûa Tónh löï thöù tö. Töø trong Ñònh rôøi ra roài nhö nguyeän ñeàu bieát roõ. Hoûi: Laø ñang coøn Ñònh maø nhaän bieát, hay laø rôøi khoûi Ñònh maø nhaän bieát? Neáu nhö vaäy thì coù gì sai? Neáu nhö ñang coøn Ñònh maø nhaän bieát, thì taïi sao trong naøy noùi töø trong Ñònh rôøi ra roài nhö nguyeän ñeàu bieát roõ? Neáu nhö rôøi khoûi Ñònh maø nhaän bieát, thì taïi sao caàn phaûi tieán vaøo giôùi haïn cuûa Tónh löï thöù tö? Ñaùp: Ngay luùc ñang coøn Ñònh coù theå nhaän bieát. Hoûi: Taïi sao trong naøy noùi töø trong Ñònh rôøi ra roài nhö nguyeän ñeàu bieát roõ? Ñaùp: Ñaây laø ôû luùc noùi maø goïi laø nhaän bieát, bôûi vì noùi laø bieåu hieän cho nhaän bieát. Laïi nöõa, luùc baáy giôø laøm cho ngöôøi khaùc nhaän bieát cho neân goïi laø nhaän bieát. Coù ngöôøi noùi: Rôøi khoûi Ñònh coù theå nhaän bieát. Hoûi: Taïi sao caàn phaûi tieán vaøo Tónh löï thöù tö? Ñaùp: Giôùi haïn cuûa Tónh löï thöù tö laø phöông tieän nhaän bieát, bôûi vì caàn phaûi tieán vaøo Ñònh naøy thì trí naøy môùi sinh khôûi.

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 178 478

Noùi nhö vaäy thì caùch noùi thöù nhaát laø hôïp lyù, bôûi vì ñang coøn Ñònh coù theå nhaän bieát, rôøi khoûi Ñònh maø noùi roõ. Hoûi: Töï taùnh cuûa Nguyeän trí laø gì? Ñaùp: Töï taùnh laø Tueä. Nhö töï taùnh, nhö vaäy boån taùnh vaø taùnh töôùng cuûa Ngaõ-vaät cuõng nhö vaäy. Ñaõ noùi veà töï taùnh, nay seõ noùi ñeán nguyeân côù. Hoûi: Vì sao goïi laø Nguyeän trí? Ñaùp: Coù theå nhaän bieát nhö nguyeän, cho neân goïi laø Nguyeän trí. Hoûi: Laø coù theå nhaän bieát nhö nguyeän cuûa mình, hay laø coù theå nhaän bieát nhö nguyeän cuûa ngöôøi khaùc? Ñaùp: Cuõng nhaän bieát nhö nguyeän cuûa mình, cuõng nhaän bieát nhö nguyeän cuûa ngöôøi khaùc, bôûi vì tuøy theo nguyeän voán coù ñeàu coù theå nhaän bieát. Laïi nöõa, nhaän bieát veà nguyeän voán coù, cho neân goïi laø Nguyeän trí. Nguyeän coù hai loaïi, ñoù laø nguyeän veà Boà-ñeà vaø nguyeän veà quaû baùo. Nguyeän veà Boà-ñeà laø nhö caùc nguyeän cuûa Töø Thò, nguyeän veà quaû baùo laø nhö caùc nguyeän cuûa A-thò-ña, nhaän bieát nhöõng nguyeän naøy cho neân goïi laø Nguyeän trí. Laïi nöõa, trí tuøy theo nguyeän maø khôûi leân, cho neân goïi laø Nguyeän trí. Ñoù laø bôûi vì trí thuø thaéng naøy, caàn phaûi do taùc yù gia haïnh cuûa nguyeän tröôùc ñaây maø daãn daét phaùt khôûi; Nhö Lai tuy khoâng coù taùc yù gia haïnh, maø cuõng caàn phaûi coù taâm nguyeän laøm ñaàu tieân. Coù ngöôøi noùi: Trí naøy neân goïi laø Kyø trí, bôûi vì caûnh nhaän bieát voâ cuøng vi teá, caàn phaûi ñöa ra haïn kyø thì môùi coù theå nhaän bieát. Coù ngöôøi noùi: Trí naøy neân goïi laø Dieäu trí, bôûi vì trí naøy thuø thaéng nhaát trong caùc trí; nhö theá gian noùi ñoà aên thöùc uoáng tuyeät vôøi, aùo quaàn tuyeät vôøi..., ñoù laø ñoái vôùi thuø thaéng maø noùi theo thanh tuyeät vôøi, ôû ñaây cuõng nhö vaäy. Nhöng Nguyeän trí naøy: Noùi veà Coõi, thì coõi Saéc. Noùi veà Ñòa, thì thuoäc veà ñòa Tónh löï thöù tö. Noùi veà Sôû y, thì döïa vaøo thaân

cuûa coõi Duïc. Noùi veà Haønh töôùng, thì laøm möôøi saùu haønh töôùng, hoaëc laø haønh töôùng khaùc. Noùi veà Sôû duyeân, thì duyeân vôùi taát caû caùc phaùp. Noùi veà Nieäm truù, thì bao goàm boán Nieäm truù. Noùi veà Trí, thì A-tyø-ñaït-ma xöa kia noùi laø chæ rieâng Theá tuïc trí. Coù Sö khaùc noùi: Taùnh thuoäc taùm trí, tröø ra Taän trí vaø Voâ sinh trí. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì hai trí aáy khoâng phaûi laø taùnh thuoäc Kieán, maø

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 178 479

Nguyeän trí laø taùnh thuoäc Kieán. Noùi nhö vaäy thì chæ laø moät Theá tuïc trí. Noùi veà Tam-ma-ñòa ñi cuøng, thì khoâng ñi cuøng vôùi Tam-ma-ñòa, bôûi vì chæ laø höõu laäu. Noùi veà Caên töông öng, thì töông öng vôùi Xaû caên. Noùi veà Thôøi gian (theá), thì thuoäc veà ba thôøi gian; duyeân vôùi ba thôøi gian vaø taùch lìa thôøi gian. Noùi veà thieän-baát thieän-voâ kyù, thì ñeàu laø thieän; duyeân vôùi ba loaïi. Noùi veà heä thuoäc ba coõi-khoâng heä thuoäc, thì chæ heä thuoäc coõi Saéc; duyeân vôùi heä thuoäc ba coõi vaø khoâng heä thuoäc. Noùi veà Hoïc-Voâ hoïc vaø Phi hoïc phi voâ hoïc, thì ñeàu laø Phi hoïc phi voâ hoïc; duyeân vôùi ba loaïi. Noùi veà do Kieán maø ñoaïn-do Tu maø ñoaïn vaø khoâng ñoaïn, thì ñeàu laø do Tu maø ñoaïn; duyeân vôùi ba loaïi. Noùi veà duyeân vôùi danh-duyeân vôùi nghóa, thì duyeân chung vôùi danh vaø nghóa. Noùi veà duyeân vôùi Töï töông tuïc-Tha töông tuïc vaø Phi töông tuïc, thì duyeân chung vôùi ba loaïi. Hoûi: Khôûi leân ôû nôi naøo? Ñaùp: Khôûi leân ôû coõi Duïc chöù khoâng phaûi laø coõi Saéc-Voâ saéc. Trong coõi Duïc thì chæ coù loaøi ngöôøi, chöù khoâng phaûi laø loaøi khaùc. Trong loaøi ngöôøi thì chæ coù ba chaâu, chöù khoâng phaûi laø chaâu Baéc Caâu-loâ. Trong ba chaâu thì thaân nam-thaân nöõ ñeàu coù theå khôûi leân. Toân giaû Cuø-sa-phieät-ma ñöa ra caùch noùi nhö vaäy: “Chæ coù chaâu Thieäm Boä coù theå khôûi leân chöù khoâng phaûi laø chaâu khaùc, chæ coù ngöôøi nam coù theå khôûi leân chöù khoâng phaûi laø ngöôøi nöõ. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì Nguyeän trí thuø thaéng, cho neân caàn phaûi döïa vaøo thaân maïnh meõ saéc beùn taêng thöôïng, maø hai chaâu khaùc vaø thaân nöõ ñeàu laø yeáu keùm.” Noùi nhö vaäy thì caùch noùi thöù nhaát laø hôïp lyù, ba chaâu vaø thaân nam- thaân nöõ ñeàu maïnh meõ saéc beùn taêng thöôïng, bôûi vì ñeàu coù theå ñaït ñöôïc taâm töï taïi vaø Ñònh töï taïi. Neáu khoâng nhö vaäy thì trong kinh khoâng neân noùi Ñaïi sinh chuû laø baäc Thöôïng thuû cuûa naêm traêm Tyø kheo Ni, ôû trong moät ngaøy cuøng luùc rôøi boû thoï maïng hieän haønh maø nhaäp Nieát-baøn. Neáu hoï khoâng ñaït ñöôïc giôùi haïn cuûa Tónh löï thöù tö, thì khoâng coù theå rôøi boû ñoái vôùi thoï maïng hieän haønh. Ñaõ ñaït ñöôïc ñieàu naøy thì vì sao töï mình khoâng coù theå phaùt khôûi Nguyeän trí? Hoûi: Nhöõng Boå-ñaëc-giaø-la naøo coù theå khôûi leân trí naøy? Ñaùp: Thaùnh giaû chöù khoâng phaûi laø dò sinh. Trong haøng Thaùnh chæ

coù Voâ hoïc, khoâng phaûi laø Höõu hoïc. Trong Voâ hoïc chæ coù Baát thôøi giaûi thoaùt, khoâng phaûi laø Thôøi giaûi thoaùt. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì neáu ñoái vôùi Ñònh ñaït ñöôïc töï taïi, vaø trong söï noái tieáp nhau khoâng bò phieàn naõo níu giöõ, thì coù theå khôûi leân Nguyeän trí. Caùc dò sinh vaø Tín thaéng giaûi

caû hai söï vieäc ñeàu khoâng coù; Kieán chí tuy ñoái vôùi Ñònh ñaït ñöôïc töï taïi, maø trong söï noái tieáp nhau bò phieàn naõo níu giöõ; Thôøi giaûi thoaùt tuy söï noái tieáp nhau khoâng bò phieàn naõo níu giöõ, maø ñoái vôùi Ñònh khoâng ñaït ñöôïc töï taïi; vì theá cho neân ñeàu khoâng coù theå phaùt khôûi Nguyeän trí. Chæ coù Baát thôøi giaûi thoaùt ñoái vôùi Ñònh ñaït ñöôïc töï taïi, vaø trong söï noái tieáp nhau khoâng bò phieàn naõo níu giöõ, cho neân coù theå khôûi leân Nguyeän trí.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.